

4. 15. VIII. BOŽÍ PRÍKAZ

Cieľ: zdôrazniť zodpovednosť človeka pri objavovaní, obhajovaní odovzdávaní a ochrane pravdy

Božie slovo

„Nevysloviš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!“ (Ex 20,16; Dt 5,20)

„Nepravdivej výpovedi sa budeš vyhýbať!“ (Ex 23,7)

„Nekradnite, neluhajte a neklamte jeden druhého! Neprisahajte falošne na moje meno, aby ste nezneuctili meno svojho Boha.“ (Lv 19,11-12)

„(Pán nenávidí) ... pyšné oči, jazyk falošný a ruky, ktoré prelievajú krv nevinnú... (toho,) kto hovorí lož ako svedok falošný a kto medzi bratmi zvady rozsieva.“ (Prís 6,17.19)

„(Bože,) vzdial' odo mňa nepravdivosť a lživú reč! Nedávaj mi ani chudobu, ani bohatstvo, udeľ mi vždy iba toľko, koľko potrebujem na živobytie.“ (Prís 30,8)

„(Synu,...) Pre svoju dušu nehanbi sa vyznať pravdu... ani si nepočínaj falošne... Nehanbi sa vyznať zo svojich hriechov, no ak ide o hriech, nepoddávaj sa nikomu... Za pravdu bojuj, akoby ti šlo o život...“ (Sir 4,24.26.31.33)

„Nerozsievaj nepravdivé správy proti svojmu bratovi, ale ani priateľovi nerob niečo podobného. Nevymýšľaj si nič, čo je nepravdivé, lebo v tom zotrvať neslúži na dobré.“ (Sir 7,13-14)

„Ale toto sú príkazy, ktoré máte zachovávať: Hovorte každý pravdu svojmu blížnemu, majte naozaj spravodlivé súdy vo svojich bránach; nech nik nezmýšľa vo svojom srdci zle proti svojmu blížnemu a nemilujte krivú prísahu, lebo toto všetko sú veci, ktoré nenávidím.“ (Zach 8,16-17)

„Pravda je podstatou tvojich slov a všetky rozsudky tvojej spravodlivosti sú večné.“ (Ž 119,160)

„Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca. On bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde, lebo v ňom pravdy niet. Keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži. Ale ja hovorím pravdu, a preto mi neveríte.“ (Jn 8,44-45)

„Otcom bolo povedané: Nebudeš krivo prisahať, ale splníš, čo si Pánovi prisahal!“ (Mt 5,33)

„Ale vaša reč nech je áno - áno, nie - nie. Čo je navyše, pochádza od Zlého.“ (Mt 5,37)

„Ja som cesta, pravda a život.“ (Jn 14,6)

„Milovať budeš svojho blížneho, ako seba samého.“ (Mk 12,31)

„Z plnosti srdca hovoria ústa. Dobrý človek vynáša z dobrého poklady dobré veci a zlý človek vynáša zo zlého pokladu zlé. No hovorím vám: Ľudia sa budú v deň súdu zodpovedať z každého daromného slova, ktoré vyslovia.“ (Mt 12,34-36)

„Veru, hovorím vám: Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. Ale vravím vám pravdu: Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša, keď sa zavrelo nebo na tri roky a šesť mesiacov a nastal veľký hlad po celej krajine. A ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba k onej vdove do Sarepty v Sidone. A mnoho malomocných bolo v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba Sýrčan Náman.“ Keď to počuli, všetkých v synagóge zachvátil hnev. Vstali, vyhnali ho z mesta a viedli do až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich mesto postavené, a odtiaľ ho chceli zhodiť. Ale on prešiel pomedzi nich a odišiel.“ (Lk 4,24-30)

„Neluhajte si navzájom vy, čo ste si vyzliekli starého človeka s jeho skutkami a obliekli ste si nového, toho, čo sa obnovuje, aby mal poznanie podľa obrazu toho, ktorý ho stvoril.“ (Kol 3,9-10)

„Preto odložte lož a hovorte pravdu každý so svojim bližným, veď sme si navzájom údmi.“ (Ef 4,25)

„(Zákon je daný pre:) nespravodlivých a nepoddajných, pre bezbožných a hriešnikov, pre zvrhlých a svetákov, pre otcovrahov a matkovrahov, pre vrahov vôbec, pre smilníkov, súložníkov mužov, únoscov, luhárov, krivoprísahníkov a pre čokoľvek iné, čo sa prieči zdravému učeniu.“ (1Tim 1,8-10)

„Bratia, neosočujte jeden druhého. Kto osočuje brata alebo svojho brata posudzuje, osočuje zákon a odsudzuje zákon. Ale ak odsudzuješ zákon, nie si plniteľ zákona, ale sudca. Jeden je zákonodarca a sudca, ktorý môže spasiť i zahubiť. Ale kto si ty, že súdiš bližného?“ (Jak 4,11-12).

„Kto sa neprehrešuje slovom, je dokonalý muž, schopný udržať na uzde aj celé telo. Tak aj jazyk: je to síce malý úd, ale honosí sa veľkými vecami. Pozrite, aký malý oheň akú veľkú horu zapáli!“ (Jak 3,2.5)

„Ale zbabelci, neveriaci, poškrvení, vrahovia, smilníci, traviči, modloslužobníci a všetci luhári budú mať podiel v jazere horiacom ohňom a sírou; to je tá druhá smrť.“ (Zjv 21,8)

„(Nový Jeruzalem) Ale nič poškrvené, nik, kto sa dopúšťa ohavnosti a lži, doň nevojde, iba tí, čo sú zapísaní v Baránkovej knihe života.“ (Zjv 21,27)

Iné pramene

„Konanie dobra sprevádza ako odmena duchovná radosť a mravná krása. Práve tak aj pravda so sebou prináša radosť a jas duchovnej krásy. Pravda je krásna sama v sebe. Pravda slova, racionálne vyjadrenie poznania stvorenej i nestvorenej skutočnosti sú potrebné človekovi obdarenému rozumom. Ale pravda môže nájsť aj iné, dopĺňajúce formy ľudského vyjadrenia, najmä keď treba vyvolať v mysli to, čo je v tejto pravde nevysloviteľné, hlbiny ľudského srdca, povznesenia duše a tajomstvo Boha.“ (KKC 2500)

„Ôsme prikázanie zakazuje prekrúcať pravdu vo vzťahoch k druhým. Tento morálny predpis vyplýva z povolania svätého ľudu byť svedkom svojho Boha, ktorý je pravda a chce pravdu. Previnenia proti pravde vyjadrujú, slovami alebo skutkami, odmietnutie zaviazat' sa tým, čo je morálne správne: sú to základné nevernosti voči Bohu a v tomto zmysle podkopávajú základy Zmluvy.“ (KKC 2464)

„Právo na komunikovanie pravdy nie je absolútne. Každý má svoj život usporadúvať podľa evanjeliového prikázania bratskej lásky. Tá vyžaduje, aby sa v konkrétnych situáciách posúdilo, či sa má vyjaviť pravda tomu, kto sa na ňu pýta, alebo nie.“ (KKC 2488)

Podnety na prehíbenie témy

- každý je povinný hľadať pravdu, prijať ju a celý svoj život usporiadať podľa požiadaviek pravdy
- v Ježišovi Kristovi sa Božia pravda zjavila úplne: on je Pravda
- mučeníctvo je najvyššie svedectvo, ktoré možno vydať o pravde viery
- žiť v pravde
- pravda v službe lásky
- vydávať svedectvo pravde
- rešpektovanie dobrého mena osôb
- rešpektovanie pravdy v komunikovaní a v informovaní, ktoré majú vždy brať do úvahy osobné a spoločné dobro, ochranu súkromného života a nebezpečenstvo pohoršenia
- svedné tajomstvo, úradné tajomstvá, rešpektovanie dôverných informácií zverených pod pečaťou tajomstva
- sociálne siete
- používanie spoločenských komunikačných prostriedkov
- pravda, krása a posvätné umenie
- porušovanie pravdy
- ôsme prikázanie zakazuje prekrúcať pravdu vo vzťahoch k druhým
- previnenia proti pravde: klamstvo, falošné svedectvo a krivá prísaha, ohováranie, osočovanie, nerozvážne posudzovanie, lichotenie, pochlebovanie a povolnosť, najmä ak iného utvrdzujú v jeho zlých skutkoch a v jeho skazenom správaní, chvastanie, každé prekrúcanie pravdy, vystatovanie, irónia, ktorá má za cieľ znevážiť niekoho

Podnety k spoločnému zdieľaniu v skupinke

- čo zakazuje, čo vyžaduje 8. Božie prikázanie?
- k čomu ťa vychováva ôsme prikázanie?
- čo znamená hľadať pravdu? Dá sa pravda spoznať? Prečo je ťažké ju nájsť? Aké sú prekážky na poznávanie pravdy?
- ako by si mohol prispieť, aby sa šírila pravda?
- komu alebo čomu môžeš dôverovať?
- sila slova - tvoje slová môžu pomáhať alebo zraniť. Vieš o tom?
- je možné očistiť meno a česť človeka, ktorému niekto ublížil osočovaním?
- je vždy nesprávne hovoriť alebo opisovať slabosti, neúspechy alebo hriechy druhých ľudí?
- pravda za každú cenu - Je naším jediným meradlom „hovoriť pravdu“? Pokiaľ je niečo pravdivé, máme právo povedať to?
- to, ako sa rozprávame o druhých, má osobitý vplyv na rodinný život (ak negatívne rozprávaš o druhých, rozbíja to teba aj vzťahy v rodine); zaujímavá súvislosť, že? Prečo je to tak?
- každému sa darí lepšie v atmosfére pochvaly než kritiky; vieš pochváliť?
- čo je to urážka? Urazil si už niekoho? Alebo urazil niekto teba?
- aké povinnosti má človek voči pravde?
- ako môžeš používať sociálne siete, aby vzťahy budovali ale neničili?
- majú komunikačné prostriedky morálnu zodpovednosť?
- kde je klamstvo, tam niet lásky
- ohovárať znamená zabíjať druhého (Sv. Otec František)
- akú pravdu dosvedčujú skutky nás kresťanov, naše slová, naše rozhodnutia?
- aký je rozdiel medzi ohováraním a osočovaním?
- klamstvo zo strachu pred trestom. Hroziace zlo je skutočne také veľké, že sa ti oplatí skutočne klamať? Ak zaklamem, nedostanem sa do ešte horšej situácie?
- klamstvo – vyvyšovanie sa nad druhých
- ak si vytvoríš imidž dokonalého, k čomu to vedie?
- Mt 12,34-36 – na základe tohto Božieho slova uvažuj nad tým, čo nosíš vo svojom srdci

Modlitba

Pane, daj mi srdce plné lásky a dobroty. Viem, že to, čo nosím v srdci vychádza z mojich úst. Premeň moju reč, aby z mojich úst vychádzali slová, ktoré budú plné lásky, dobroty a budú budovať vzťahy. Pomôž mi, aby som dokázal hovoriť pravdu a povzbudzovať ľudí okolo seba. Pane, Ty si mi dal ústa, aby som Ťa nimi chválil. Velebím Ťa, Otče. Amen.

Aplikácia do života

- úprimnosť a pravdivosť predovšetkým voči sebe samému upokojujú srdce i vzťahy. Niekedy to chce odvahu sa ospravedlniť druhým, odvahu poprosiť o pomoc – skús to.
- s vyslovovaním "pravdy o druhých za každú cenu" budem veľmi opatrný – skúsím preto neohovárať, neposudzovať a vážiť si dobré meno druhého
- svoju pozornosť viac zameriam na pochvalu, ocenenie druhého ... Pochválim, povzbudím a ocením priateľov, súrodencov, rodičov.

Materiály k téme

KKC 2464- 2513 <http://www.katechizmus.sk/index.php?action=getk&kid=3277>

Kompendium 521-526

Katechéza Svätého Otca Františka – Nevyslovíš krivé svedectvo

<https://dku.abuba.sk/node/2176>

Fundamenty – 8. Božie prikázanie <https://www.tvlux.sk/archiv/play/17275>

Fundamenty – 8. Božie prikázanie – Právo na komunikovanie pravdy

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/17703>

Fundamenty – 8. Božie prikázanie – Previnenia proti pravde

<https://www.tvlux.sk/archiv/play/17585>